

УДК 821.161.2.091:94-051(44)“14”Ж.Д’Арк

ЖАННА Д’АРК В УКРАЇНСЬКОМУ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВІ, КРАСНОМУ ПИСЬМЕНСТВІ ТА ПЕРЕКЛАДАХ

Оксана Кіт

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, м. Львів, Україна, 79000,
e-mail: svitlit@franko.lviv.ua*

Розглянуто рецепцію образу Жанни д’Арк в українському літературознавстві, красному письменстві та україномовних перекладах творів європейських письменників про Орлеанську діву. Особливу увагу приділено виявленню в самобутніх творах української літератури ідейного спрямування, типового для творів про Жанну д’Арк інших літератур, а також проаналізовано низку літературознавчих праць українських науковців, які досліджували літературні інтерпретації цього традиційного образу історичного походження.

Ключові слова: типовий образ, героїзм, рецепція, українське літературознавство, переклад, самобутні твори.

Уже впродовж багатьох століть історики, письменники, священнослужителі та пересічні люди намагаються досягнути і пояснити дивовижний феномен Жанни д’Арк. Ще за її життя про неї склали легенди, а в подальшому зі сплыву тих легенд та історії народився варіативний у художніх втіленнях традиційний образ – Жанна д’Арк героїня багатьох літературних творів, що стала символом героїзму, національного духу та патріотизму. Образ Жанни перегукується із образами міфологічних дів-войовниць, героїв-воїнів, які так само були наділені містичним натхненням. Цей образ рятівниці Франції є символом відродження національної самосвідомості і аж ніяк не асоціюється з кров’ю та вбивством, оскільки Жанна д’Арк передусім була натхненницею, а не солдатом. Її доля не залишила байдужими багато поколінь мистців, які присвятили їй свої творіння. Не оминули увагою цього багатогранно символічного образу і українська література, і українська літературна критика.

Пропоноване дослідження проблеми “Жанна д’Арк в українському літературознавстві, красному письменстві та перекладах” пов’язане з науковою темою кафедри світової літератури Львівського національного університету імені Івана Франка “Вивчення світової літератури в історико-літературному та літературно-критичному дискурсі ХХІ століття”.

Головна мета статті – вивчення рецепції образу Жанни д’Арк в українському літературознавстві, красному письменстві та перекладах творів європейських авторів, які зверталися до цього образу, українською мовою.

В українській літературознавчій науці увага до образу Жанни д’Арк особливо помітна наприкінці ХІХ – на початку ХХ століття з появою україномовних перекладів

творів про Орлеанську діву європейських письменників. Зокрема треба згадати три вартісні переклади “Орлеанської дівки” Фрідріха Шиллера, які свого часу зробили Євген Горницький [його варіант перекладу романтичної трагедії вперше опубліковано на сторінках журналу “Зоря” за 1888 рік; окреме видання твору вийшло друком роком пізніше], Іван Стешенко [1906] та Євген Дроб’язко [1939]. У щомісячному журналі “Вістник” за 1937 рік опубліковано український переклад п’єси Бернарда Шоу “Свята Іванна” авторства Ганни Чикаленко, того ж року у Харкові окремим виданням вийшла в світ україномовна “Орлеанська дівка” Вольтера в інтерпретації Максима Рильського. Обидва переклади не оминула своєю увагою тогочасна літературознавча критика, а переклад вольтерівського твору супроводжувався ґрунтовними примітками М. Рильського. 1991 року на сторінках журналу “Сучасність” надруковано вільний переклад п’єси Жана Ануя “Жайворонок” авторства Романа Маланчука, зроблений 1959 року. Також знаходимо в зібранні творів українського літературознавця, критика, полеміста, лідера “неокласиків”, майстра сонетної форми та блискучого перекладача античної поезії Миколи Зерова переклад уривка з містерії Шарля Пегі “Таємниця милосердя Жанни д’Арк” [3]. Відомо, що Ш. Пегі написав драму “Жанна д’Арк” 1897 р., у віці 24 років, коли був ще соціалістом і невіруючим. Поема написана прозою, з невеликими монологами у віршах. Уривок, який переклав М. Зеров, – це монолог Жанни д’Арк, у якому вона прощається з місцями, де минало її дитинство, перед відходом з рідного села Домремі. Через 12 років, у 1909 р., Ш. Пегі переробив драму в містерію “Таємниця милосердя Жанни д’Арк”, написану в музичній ритмічній прозі, зберігши попередніх персонажів та наділивши їх містичним характером. Містерія розпочинається молитвою Жанни, та й самі діалоги складають частину безперервної молитви.

Окрім зазначених перекладів, в українській літературі є й самобутні твори про Жанну д’Арк: поеми Лесі Українки “Віче” (вперше надрукована в журналі “Україна Молода” за 1901 рік, № 8–9) [12] та Юрія Клена “Жанна д’Арк” (опублікована у “Вістнику” за 1936 рік) [5].

У поемі “Віче” поетеса відтворила яскравий епізод зі свого минулого про те, як вони дітьми гралися на руїнах Луцького замку: *“В дворі старого замчища-руїни / Зібрались ми на віче, все повалені, / учені голови, гладенькі й кучеряві, / і віком не малі, – якби зложити / літа усіх, либонь століття вийшло б! / Ми всі були на зборах, всі дванадцять. / Обачні люди, тямилу ми добре, / що ми живем у небезпечний час”* [12, с. 187]. Діти бавляться в руїнах старого замку, збираються там на таємні наради, встановлюють сторожу й таємні ключі, дискутують із запалом про *“братерство, рівність, волю, рідний край”* [12, с. 188]. Вони й не дуже розуміють зміст цих слів, але Леся Українка зауважує, що важливий не зміст, а ступінь захоплення цими ідеалами. Вона організовує забаву в історичну постать Жанни д’Арк, беручи на себе її роль. Але цю урочисту забаву знесвячують та переривають своєю появою *“старші”*, мабуть, не дуже тверезі, бо йдуть *“хитаючись та пишучи “мисліте”* [12, с. 189].

У монографічному дослідженні “Віра предків наших”, яке містить обширний розділ про Лесю Українку, докладно проаналізував цю поему український філософ, санскритолог, релігієзнавець, психолог і педагог, професор Володимир Шаян. Автор звернув увагу на те, що особа Жанни д’Арк була досить близькою по духу Лесі Українці, зазначаючи, що *“Чи можна сумніватися, хто у цій “забаві” був Жанною д’Арк? Я не*

можу уявити собі кращого опису і кращого малюнку молодій Лесі, як оцю картину, чи, по-малюарському кажучи, автопортрет, який вона нам намалювала. Складний малюнок. Є там і золото орифлами, горіюче золото в полум'ях західнього сонця. І вінець до-вокола її голівки. Вінець червоний. І найсміливіша із усіх барва. Барва синіх блискавиць, які метали її очі” [14, с. 630], і трохи далі: “Яка вбога ваша уява, літературознавці, що ще дотепер, ви не доглянули в поемі Лесі її справжньої сповіді, отакої сповіді, як у листі до матері про Мавку. Але ж поема сповіщає про подію куди важливішу, ніж виглядання Мавки. Хіба ви призабули історію Жанни д'Арк?” [14, с. 632].

У поемі Юрія Клена “Жанна д'Арк”, що спочатку була написана німецькою мовою, а пізніше сам автор переклав її на українську, французьке середньовіччя поєднано з сучасною автором Україною. Образ Жанни д'Арк як войовниці подано в певному контрасті (“білий лицар на чорнім коні” [5, с. 42]), з дещо релігійним відтінком (як пастиря-поводиря). Також Жанна уподібнена до білої лілеї (символ святості, чистоти, цноти, окрім того, ця символіка наявна на орифламі діви та гербі династії французьких королів). Поема “Жанна д'Арк” наповнена особистісним сприйняттям героїні. Її порив звільнити Францію від іноземних загарбників автор потрактував як веління вищих сил: “Слухай божого наказу: / Ти, яка в житті своїм / Не кохала ще ні разу, / Покохаєш битви дим” [5, с. 42]. Проводячи паралелі між середньовічною Францією та Україною, наприкінці поеми автор висловив думку про те, що Україні якраз і не вистачає саме такої героїні, як Жанна д'Арк. У вступній статті до видання творів Юрія Клена дослідник творчості письменника Юрій Ковалів зазначив, що якраз у таких образах, як образ легендарної Орлеанської діви, втілено гуманістичні ідеали Юрія Клена, оскільки “у 30-х роках поетові нелегко було уявити реальні сили протистояння антинародним режимам” [6, с. 18].

Цікаве трактування стосовно цієї поеми Юрія Клена знаходимо у дослідженні Віти Сарапин ““Екзотика великих культур” у поезії Юрія Клена: своєрідність мотиву конкістадорства”, де авторка зазначила, що: “Поема “Жанна д'Арк” (1936) являє собою поєднання героїчного начала скандинавської балади й особистісної ліричної сповіді прованської пісні. Приклад активної дії, спрямованої на захист батьківщини (“рідного”) від загарбників (“чужого”), Юрій Клен поширює на різні просторово-часові площини – середньовічну Францію та сучасну йому Україну. (...) У поемі Юрія Клена Жанна д'Арк функціонує як образ-ідеал, який первісно реалізує певний етико-естетичний канон. Миття цікавить природа героїзму французької визволительки, що полягає не тільки у войовничості і національній гідності, а й у жертовності” [10, с. 37].

Окрім віршованих поем, образ Жанни д'Арк в українській літературі втілено також і в малій прозі. Варто згадати історичне оповідання Марії Загірньої “За рідний край” (опубліковане окремим виданням 1893 року (Львів) і перевидано 1897 року в Чернігові та 1908 року в Києві) [2] та Любомира Селянського “Орлеанська дівчина” (опубліковане окремим виданням у Львові 1912 року) [11].

Творам Марії Загірньої (справжнє ім'я Марія Грінченко) [1863–1928] – вчительки, письменниці, поетеси, перекладачки, авторки творів для дітей, а також науково-популярних праць, творчість якої мала народницьке спрямування, – притаманні лаконічність та змістовність, динамічність розповіді, жива народна мова. Письменниця створила цілісну бібліотеку науково-популярної серії з історії, географії, політекономії, меди-

чини українською мовою. Саме до цієї серії належить оповідання “За рідний край” [2], в шести частинах якого письменниця описала долю Орлеанської діви. Розповідь починається з інформації про родину, в якій народилася і зростала Жанна. Повільно оповідь переходить в опис епохи, передумови Столітньої війни, її причини та наслідки для простого народу. Поступово авторка підводить читача до того моменту, коли Жанна остаточно впевнюється в тому, що саме вона – та “неповинна діва”, яка врятує рідний край. Голоси, які ведуть Жанну, подано у творі як самонавіювання. В наступних частинах авторка розповіла про те, як Жанна потрапила до свого дядька, а вже від нього у Вокулер, до капітана Бодрикура, потім до Шинону, резиденції “корленка” Карла, звідти до Орлеану, який визволила від ворожої облоги, і до Реймсу, де коронувала Карла VII. Після цього вона просила Карла відпустити її додому, та він не зробив цього, натомість пішов штурмом на Париж, і тут ратне щастя від них відвернулося – під Комп’еном Жанна потрапила в полон. Письменниця розповіла про її ув’язнення у вежі, допити і зрештою визнання її єретичкою та боговідступницею, її спалення. Наскрізний мотив, що буквально пронизує оповідання – мотив рідного краю, визволення його від загарбників.

Автор згаданого оповідання “Орлеанська дівчина” – Любомир Селянський (справжнє ім’я Іван Петришин) [1850–1912] – редагував у Коломиї журнал для вчителів “Прапор”, співпрацював у гумористичних і громадсько-політичних часописах “Комар”, “Дзеркало”, “Хлопська правда”, “Зоря”, “Календар для народу”, “Запорожець”, популяризував козацько-січові ідеї, створив низку січових пісень із характерними мотивами соціального спрямування та ідеї соборної державності України. Він знаний як поет, народний учитель, січовий пісняр, автор поезії у стилі співомовок Степана Руданського, а також оповідань і наукових статей. Оповідання Любомира Селянського “Орлеанська дівчина” [11] складається з 12 частин, в яких автор спершу коротко характеризує Жанну д’Арк та її подвиг, так би мовити, ознайомлює читача із героїнею, а потім розповідає історію її життя та смерті. Автор описав місцевість, де Жанна жила з родиною. Ключовий епізод в оповіданні Любомира Селянського – сцена, в якій Жанна знаходить на полі свого пораненого дядька-солдатом. Вона рятує його, а той розповідає їй про війну – Жанна починає свято вірити в те, що вона врятує Францію від ворогів. Далі автор описав всі головні моменти історії Жанни д’Арк – прибуття до Вокулера, Шинону, визволення Орлеану, коронація Карла VII в Реймсі, невдалий штурм Парижа, полон під Комп’еном, в’язниця, суд і спалення в Руані.

У контексті українського прочитання історії Орлеанської діви треба згадати постановку 1989 року на сцені Академічного драматичного театру імені Івана Франка першої української рок-опери “Біла ворона”, присвячену подвигу Жанни д’Арк, французької дівчини, яка очолила свій народ у боротьбі проти англійського загарбання під час Столітньої війни. У 2005 р. рок-опера відроджена на сцені театру Російської драми імені Лесі Українки з оновленим акторським складом. З того часу “Біла ворона” не сходить зі сцени багатьох театрів світу. Характерними рисами цієї рок-опери є реалістичні батальні сцени, глибина візуальних образів, що переносять глядача на п’ятсот років назад, туди, де “звук молитов заглушуються дзвоном мечів і де безпросвітні ночі спалахують полум’ям вогнищ”. У виставі беруть участь каскадери на конях, рокери на величезних справжніх мотоциклах, одягнені у середньовічні лицарські обладунки. Ультрасучасне театральне світло та звук у поєднанні з дивовижними декораціями створюють правдиву

атмосферу середньовічної Європи з її інквізицією, вогнищами, судовими процесами над еретиками та різними бунтівниками. Як зазначила Віта Шпаковська, авторка статті “До питань інтерпретації історичної теми у жанрі сучасного музично-драматичного театру “рок-опера””: *“Юрій Рибчинський створює оригінальну версію на основі історичних подій XV століття, яка за сюжетом відрізняється від попередніх сценічних версій твору – “Біла ворона”, котра підкреслює, що яскраві та неординарні історичні фігури з неабиякими лідерськими здібностями на кшталт Жанни д’Арк являють собою досить рідкісне явище для історії, достоту як і різновид білої ворони у природному середовищі. Поет узагальнює образ Жанни д’Арк, підкреслюючи, що її постать символічна не тільки для французів, а і для усіх народів, які мріють про свободу. В цій поемі образ головної героїні набуває філософського узагальнення”* [17, с. 169].

Та все ж з-посеред цих творів чільне місце займає, безперечно, літературна біографія французької національної героїні (“Жанна д’Арк”, вид-во “Всесвіт”, 1997) [8], авторства Івана Кошелівця, літературознавця, критика, публіциста, перекладача, фахівця з історії української літератури. Іван Кошелівець (справжнє прізвище Ярешко) [1907–1999] також знаний як мемуарист, засновник і редактор літературного журналу “Сучасність”, доктор філософії, професор Українського вільного університету (ФРН), автор низки мистецтвознавчих статей. Літературна біографія “Жанна д’Арк” Івана Кошелівця написана у кращих традиціях цього жанру, з використанням реальних документів епохи, в якій жила і діяла героїня, із сюжетно-подієвим (традиційним) типом оповіді, який, як визначив дослідник у галузі художньої біографії Олександр Галич, *“характеризується хронологічним фактажем і мінімальним ступенем використання авторського домислу”*. Окрім усього цього, автор також напрочуд гармонійно та влучно використав у біографії порівняння із історичними та культурними реаліями українського народу. Упродовж твору відчувається збереження єдиної сюжетної лінії: узявши усе необхідне з історії та використавши свою унікальну письменницьку майстерність, Іван Кошелівець дав українській культурі вартісний твір про видатну постать французької національної історії [4, с. 134]¹.

Є багато трактувань особи Жанни д’Арк і в літературознавчих дослідженнях. Дмитро Донцов, автор критичної розвідки “Жанна д’Арк. Історія і легенда”, опублікованої у “Літературно-науковому віснику” за 1929 рік, наприклад, зосередив свою увагу на докладному розгляді історії Жанни д’Арк, аналізі художніх творів про неї, а також на проблемі інтерпретації типових образів в українській літературі загалом. Зокрема дослідник зазначив, що для історика епопея Жанни д’Арк це невичерпне джерело спостережень і аналогій, а для психолога і соціолога – вона є цікавим матеріалом для теорій про *“героя і юрбу”*, а також багатою ілюстрацією старої як світ і завжди нової трагедії новатора серед консерваторів. Коротко зупиняючись на огляді деяких творів, написаних раніше, автор все ж ствердив наступне: *“Безліч було тих, які пробували свій літературний хист на сім сюжетах. І дуже мало таких, яких варто було б згадати. Сам катальог літератури про Жанну д’Арк виглядав би на грубий том”* [1, с. 545]. Зокрема дослідник зауважив, що Вольтер, наприклад, у поемі подав мішанину “Іліади” і “Гаргантюа”, але на Жанні *“мусів пощербитися його зубатий сарказм”* [1, с. 545], тому

¹ Докладніше про це в статті, опублікованій у Віснику Львівського університету [4].

постать Орлеанської діви йому не вдалася. Не вдалася вона, за словами Д. Донцова, і Маркові Твену, а також Анатолію Франсу, який *“не вирвав жодного листка з лаврового вінка Орлеанської дівчини, ані вплив жодного до свого власного”* [1, с. 545], однак у Ф. Шиллера є деякі натяки на драму героїні, але це лише натяки: *“цілий драматизм, ціла проблематика цієї трагічної постаті усувається з дії, позбавляючи її трьох чвертей її вартості”* [1, с. 546]. Цікавою спробою схопити постать Жанни вважає дослідник спробу французького письменника Жозефа Дельтея, називаючи такі сильні сторони цього твору, як *“ясна і сильна епопея, влучні афоризми”* [1, с. 546]. Однак *“найцікавішу спробу в літературі дати психологічний портрет Жанни д'Арк, – за визначенням Д. Донцова, – зробив – як се не дивно – скептик і матеріяліст Бернард Шов у своїй драмі “Saint Joan”* [1, с. 546]. Дослідник наголосив також на тому, що образ Жанни, який створив Б. Шоу, найбільше за всі образи історичних осіб, що коли-небудь використовували у творах літератури, відповідає Жанні історичній, однак вказує ще й на те, що: *“В своїй героїні розрізняє Шов три постаті: мученицю протестантизму (хоч і добру католичку рівночасно), одну з перших апостолок націоналізму і першу – в наполеонівськiм стилі – реалістку. А при тiм усім це піонірку... раціонального одягу для жінок”* [1, с. 546]. Окрім цього, Д. Донцов також ставить у приклад сучасним йому письменникам п'єсу Б. Шоу і щодо того, як варто писати, критикуючи авторів сучасних драм, де герой сам не знає чого хоче.

Дещо по-іншому трактована літературна рецепція образу Жанни д'Арк у вступній статті Стефана Мокульського *“Вольтер і Орлеанська діва”* до окремого видання українського перекладу Вольтерової поеми, що зробив М. Рильський. Дослідник подає короткі відомості про попередників Вольтера, які висвітлювали образ національної французької героїні у своїх творах, а також намагався дещо виправдати Вольтера, наголошуючи на тому, що *“не історичну Жанну задумав висміяти Вольтер, а героїню церковної легенди, що драгувала своїм безглуздям і марновірством”* [9, с. XXXI]. Окрім того, С. Мокульський згадав й пізніші інтерпретації цього образу в літературі, наголошуючи на тому, що *“думка драматизувати легенду про Жанну д'Арк з'явилася у Шиллера як протест проти загального захоплення вольтерівською поемою всього освіченого суспільства Німеччини. Створюючи свою “Орлеанську діву”, Шилер хотів протиставити карикатурі Вольтера ідеальний образ: але, оповивши Жанну ореолом, по-суті (...) відійшов від історичної правди значно далі, ніж Вольтер”* [9, с. LII]. А в Англії *“Жанна д'Арк знайшла свого співця-реабілітатора в особі романтика лейкіста Роберта Сауті, який прославив у палкій оді Орлеанську діву, а Вольтера трактував як зрадника батьківщини. (...) Всупереч цій романтизації образу Жанни у Шиллера і Сауті не можна не згадати про тверезе, підкреслено прозаїчне і дещо ексцентричне змалювання її і “Святій Іоанні” Бернарда Шоу, який іронізував з церковної канонізації цієї звичайної дівчини”* – написав С. Мокульський [9, с. LIII].

Серед сучасних дослідників трактування образу Жанни д'Арк варто згадати літературознавців Нонну Копистянську та Ольгу Червінську. Звернувшись у своєму дослідженні *“Вічне і тимчасове. Розширення поняття і образу часу в творах ХХ століття про Жанну д'Арк”* головно до творів ХХ століття, Н. Копистянська не оминула увагою і раніші твори, такі як романтична трагедія Ф. Шиллера та сатирична поема Вольтера, наголошуючи на тому, що *“два сучасника, зробивши головною одну частину контра-*

сту внутрішнього психологічного часу героїні і соціально-історичного часу (Шиллер – Жанну, Вольтер – суспільство її часу), пишуть протилежні за нафосом (героїчним і бурлескно-сатиричним) твори. (...) Для Шиллера головне – підняти героїчний дух свого народу на історичному прикладі, для Вольтера – викрити зло, висміяти недоліки і пороки феодальної Франції” [7, с. 101–102]. Звертаючись все ж до творів ХХ століття дослідниця зауважує, що “драми Б. Шоу, Б. Брехта, Ж. Ануя – не історичні, а концептуальні твори, які тяжіють до притчі. (...) В розкриття концепції “людина – історія”, “герой і можновладці”, “герой і народ” включається все, що в свідомості людей традиційно пов’язувалося з образом Жанни та її трагедією” [7, с. 102]. І трохи далі: “Головним у всіх концептуальних п’єсах, в яких виступає Жанна д’Арк, є спір про людину, її призначення, її героїчну і трагічну боротьбу за свободу дії і духа, за природне, вічне, спір про людство, здатне на велич і на ницість” [7, с. 106].

Дещо іншу концепцію трансформації образу Жанни д’Арк у європейських літературах подано у дослідженні “Функціональна специфіка творчого сприйняття історичної особистості (Жанна д’Арк у сучасній спільноєвропейській та французькій літературній традиції)” О. Червінської. Розпочавши з короткої інформації про, власне, саму Жанну д’Арк, дослідниця досить детально зупинилася на теоретичному аспекті вивчення функціонування в літературі традиційного образу історичного походження вказуючи, що “визначальною ознакою, яка характеризує образ діви-воїволиці Жанни д’Арк в будь-яких його інтерпретаціях, є героїзм. Проблема героїчного начала в окремій людині і героїзму в цілому, очевидно, існує з того часу, як людина стала мислячою: подвиг завжди спонукає свідків та сучасників до його інтелектуального осмислення” [13, с. 147], далі побіжно згадала інтерпретації В. Шекспіра, Ф. Шиллера, Б. Шоу, Б. Брехта, А. Зегерс. Детально О. Червінська розглянула інтерпретації Жана Ануя, Клода Вермореля, Жозефа Дельтея та Шарля Пегі. Підсумовуючи власне дослідження, дослідниця зазначила, що “нові твори про Жанну д’Арк з’являються постійно. При всій своїй різноманітності вони становлять певний світоглядний фон, який так чи інакше впливає на кожну нову інтерпретацію. Загальним є те, що, по-перше, вони викликані сучасними історичними подіями, по-друге, позбавлені містицизму, по-третє, психологізовані та реалістичні. (...) Крім того, рецепція образу героїні іншими літературами також, очевидно, характеризується своїми особливостями” [13, с. 158].

Отже, як бачимо, образ славної доньки французького народу, 600-ліття від дня народження якої минає в січні 2012 року, вже понад століття не зникає з поля зору українського літературознавства та красного письменства, спонукаючи до глибокого дослідження неординарної наукової проблеми трансформування образу Жанни д’Арк в українській літературі різних часів.

Цікавими видаються подальші розвідки стосовно рецепції образу Жанни д’Арк в українській літературі щодо докладнішого дослідження україномовних перекладів творів європейських авторів, які свого часу зверталися до образу Орлеанської діви.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Донцов Д.* Жанна д'Арк (історія і легенда) / Д. Донцов // Літературно-науковий вісник. – Львів, 1929. – Річник XXVIII. – Т. ХСІХ. – Книжка VI. – С. 545–556.
2. *Загірня Марія.* За рідний край / Марія Загірня. – К. : Видання Т-ва “Просвіта”, 1908. – 46 с.
3. *Зеров М. Ш. Пегі.* Прощання з Мезою [перекл. з франц.] / М. Зеров // Микола Зеров. Вибране. – К. : “Дніпро”, 1966. – С. 486–488.
4. *Кіт О.* Художні особливості літературної біографії: Іван Кошелівець “Жанна д'Арк” / О. Кіт // Вісник Львівського університету. Серія іноземні мови. – Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2011. – Вип. 18. – С. 128–136.
5. *Клен Юрій.* Жанна д'Арк / Юрій Клен // Юрій Клен. Вибране. – К. : Дніпро, 1991. – С. 41–47.
6. *Ковалів Ю.* Прокляті роки Юрія Клена / Ю. Ковалів // Юрій Клен. Вибране. – К. : Дніпро, 1991. – С. 3–23.
7. *Копистянська Н. Х.* Вічне і тимчасове. Розширення поняття і образу часу в творах ХХ століття про Жанну д'Арк / Н. Копистянська // Питання літературознавства : наук. зб. – Чернівці : Рута, 1995. – Вип. 2. С. 100–107.
8. *Кошелівець Іван.* Жанна д'Арк : літературна біографія / Іван Кошелівець. – К. : Вид. дім “Всесвіт”, 1997. – 304 с.
9. *Мокульський С.* Вольтер і Орлеанська діва / С. Мокульський // Вольтер. Орлеанська діва. Поема ; [переклад М. Рильського]. – К.-Х. : Держлітвидав, 1937. – С. VII–LIX.
10. *Сарапин В.* “Екзотика великих культур” у поезії Юрія Клена: своєрідність мотиву конкістадорства / В. Сарапин // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. – Кам'янець-Подільський : Оіном, 2009. – Філологічні науки. – Випуск 19. – С. 35–39.
11. *Селянський Любомир.* Орлеанська дівчина / Любомир Селянський. – Львів, 1912. – 46 с.
12. *Українка Леся.* Віче / Леся Українка // Леся Українка. Зібрання творів у 12 т. Т. 1. – К. : Наукова думка, 1975. – С. 187–189.
13. *Червинская О. В.* Функциональная специфика творческого восприятия исторической личности (Жанна д'Арк в современной общеевропейской и французской литературной традиции) / О. В. Червинская // Питання літературознавства : наук. зб. – Чернівці : Рута, 1995. – Вип. 2. – С. 145–159.
14. *Шаян В.* Праці про Леся Українку (перша, друга й третя) / В. Шаян // Віра предків наших. – Гамільтон, Канада, 1987. – С. 606–701.
15. *Шпаковська В.* До питань інтерпретації історичної теми у жанрі сучасного музично-драматичного театру “рок-опера” / В. Шпаковська // Сучасне мистецтво : наук. зб. / ІПСМ АМУ. – К., 2005. – Вип. 2. – С. 167–176.

Стаття надійшла до редколегії 22.10.2011

Прийнята до друку 02.11.2011

JOAN OF ARC IN THE UKRAINIAN LITERARY CRITICISM, FICTION AND TRANSLATIONS

Oksana Kit

*The Ivan Franko National University of L'viv,
1, Universytetska St., Lviv, 79000,
e-mail: svitlit@franko.lviv.ua*

The article focuses on the reception of the image of Joan of Arc in the Ukrainian literary criticism, fiction and translations into Ukrainian of the European works about the Maid of Orléans. It aims to reveal the highly-elevated tendency characteristic of the European fiction about Joan of Arc as traced in the original works of the Ukrainian literature, and to analyze a set of literary studies of the Ukrainian scholars devoted to the literary interpretations of this traditional image of the historical origin.

Key words: typical image, heroism, reception, Ukrainian literary criticism, translation, original works.

ЖАННА Д'АРК В УКРАИНСКОМ ЛИТЕРАТУРОВЕДЕНИИ, АВТОРСКИХ ПРОИЗВЕДЕНИЯХ И ПЕРЕВОДАХ

Оксана Кит

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
ул. Университетская, 1, г. Львов, 79000,
e-mail: svitlit@franko.lviv.ua*

Рассмотрено рецепцию образа Жанны д'Арк в украинском литературоведении, авторских произведениях и украинских переводах произведений европейских авторов об Орлеанской девице. Особое внимание уделено выявлению в авторских произведениях украинской литературы идейной направленности, типичной для произведений о Жанне д'Арк в других литературах, а также проанализировано ряд литературоведческих работ украинских ученых, исследовавших, литературные интерпретации этого традиционного образа исторического происхождения.

Ключевые слова: типичный образ, героизм, рецепция, украинское литературоведение, перевод, авторские произведения.